

Návštěva CPT v České republice v roce 2024 – Co přinesla?

Co je CPT?

Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (CPT) je orgánem Rady Evropy, jehož hlavním úkolem je chránit práva osob omezených na svobodě nebo závislých na péči druhých. Výbor provádí pravidelné návštěvy členských států s cílem hodnotit podmínky v zařízeních, kde se takové osoby nachází. CPT má právo neomezeného vstupu do těchto zařízení a možnost důvěrně hovořit s osobami v nich. Na základě svých zjištění vydává doporučení pro zlepšení situace v oblasti ochrany lidských práv.

Průběh návštěvy v roce 2024

V dubnu 2024 delegace CPT navštívila Českou republiku v rámci svých pravidelných návštěv členských států Rady Evropy. Zaměřila se na několik klíčových oblastí – policejní vazbu, výchovné ústavy, zabezpečovací detenci a věznice. Zpráva, kterou výbor následně vydal (21. 3. 2025), obsahuje jak pozitivní postřehy, tak doporučení ke zlepšení.

1. Policejní vazba

Většina osob nezmiňovala žádné závažné problémy, avšak CPT zaznamenal případy příliš těsného nasazení pout a izolované incidenty nepřiměřeného použití síly, včetně případů s fatálními následky. Výbor doporučil zlepšení školení policistů, zejména v práci s osobami s duševními poruchami, a zpřísnění regulace použití taserů. Za nevyhovující Výbor považuje zpožděné informování zadržených o jejich právech a přítomnost policistů u lékařských prohlídek.

2. Výchovný ústav Olešnice

Podmínky v ústavu byly hodnoceny celkově pozitivně, a to zejména díky dobrému vztahu mezi personálem a mladistvými. Nicméně byly zaznamenány jednotlivé případy fyzického násilí ze strany personálu. CPT doporučil zlepšit dostupnost psychologické péče a zavést skupinovou terapii. Upozornil také na zpoždění lékařských prohlídek při přijetí nových mladistvých.

3. Zabezpečovací detence (Opava a Praha–Pankrác)

CPT neregistroval případy špatného zacházení, ale upozornil na vážný problém s nedostatkem personálu, zejména v zařízení v Praze–Pankráci, kde musel být provoz dočasně omezen. Podmínky v celách byly označeny za neosobní, což výbor doporučil změnit vytvořením příjemnějšího prostředí. Dále kritizoval systematickou přítomnost dozorců u lékařských vyšetření, která narušuje důvěrnost vztahu mezi lékařem a pacientem. CPT také podpořil snahu o upřednostňování terapeutických přístupů před donucovacími prostředky.

4. Věznice (Oráčov, Rýnovice, Valdice)

Vězeňský systém čelí několika problémům, mezi něž patří zejména násilí mezi vězni, nedostatek personálu a špatné materiální podmínky v kázeňských jednotkách a zvláštních odděleních. Výbor doporučil nejen rekonstrukci těchto prostor, ale také posílení vzdělávacích a rekvalifikačních programů. Kritiku si vysloužilo také používání fixace vězňů k nábytku, například k radiátorům, a uplatňování kázeňských trestů za sebepoškozování. Dalším z doporučení bylo zlepšení přístupu vězňů k lékařské péči, zvýšení počtu zdravotnického personálu a rozšíření možnosti návštěv s rodinami.

5. Chirurgická kastrace u pachatelů sexuálních trestných činů

CPT znovu zopakoval svůj dlouhodobý postoj, že chirurgická kastrace představuje ponižující zacházení, a vyzval české úřady k jejímu zrušení. Zároveň uznal, že došlo k poklesu případů, u kterých byla kastrace provedena.

Závěr

CPT ocenil spolupráci českých úřadů během návštěvy i jejich ochotu poskytnout informace. Zároveň však poukázal na oblasti, kde je třeba zlepšení, zejména v ochraně práv zadržených osob, prevenci násilí ve věznicích, zkvalitnění lékařské péče a zajištění důstojnějších podmínek v detenčních zařízeních. Česká republika má nyní šest měsíců na to, aby na zprávu výboru oficiálně reagovala a představila opatření, která hodlá přijmout.

Děkujeme Marii Kmecové, člence tohoto evropského výboru, za odbornou korekturu českého překladu zprávy. Zároveň jí srdečně gratulujeme ke zvolení do pozice místopředsedkyně CPT a těšíme se na další spolupráci.